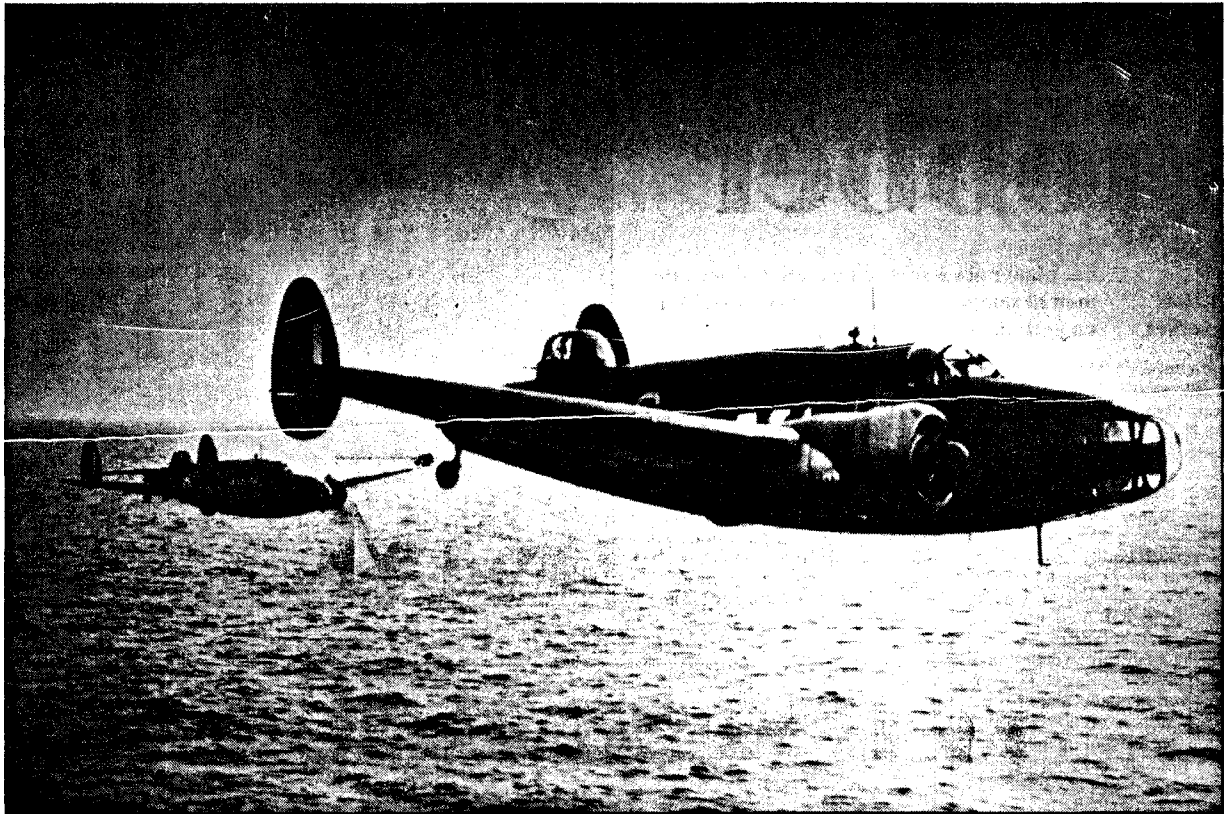

Ukjent krig i ny bok:

BØKER

Utbåt truet Olavs hjemkomst i 1945

HD
6/12-91

PÅ VEI TIL NORGE: I lav høyde over Nordsjøen på vei til Norge. Straks nyheten om invasjonen i Norge ble kjent, sendte britene ut fly for å rekognosere.

AV
TOR RICHVOLDSEN

12. mai 1945 - flere dager etter at den annen verdenskrig offisielt var over - dekket norske flyvere i kanadiske Mosquito-fly en flåtestyrke på vei fra England til Norge. Operasjonen hadde kodenavnet «Kingdom», og om bord på et av skipene var daværende kronprins Olav. Klokken kvart på ti oppdaget en av flyverne en ubåtsnorkel i nærheten av skipene. To fly gikk til angrep, og så at snorkelen ble truffet flere ganger før den forsvant. Kort tid etter dukket en lang kjølvannstripe etter et periskop opp lenger fremme. Igjen gikk to fly til angrep, og denne gang forsvant ubåten for godt.

Dette er en av flere lite kjente hendelser i vår nære historie som beskrives nærmere i boken «Flyalarm», som nå utkommer på Sem & Stenersen Forlag. Her presenterer flyhistorikerne Bjørn Hafsten, Ulf Larstuvold, Bjørn Olsen og Sten Stenersen - etter

mange års arbeid - den første samlede fremstilling av luftkrigen over Norge.

Og det var en krig som ikke bare fortsatte etter at Tyskland hadde overgitt seg. Det var en krig som begynte før 9. april 1940. Krenkelsene av det nøytrale Norges luftterritorium var mange. Men den eneste rene kampfhandling som fant sted før tyskerne kom, var da en ubevæpnet norsk Tiger Moth ble beskutt av et tomotors russisk bombefly to kilometer inne på norsk område 12. januar 1940.

Hittil har selv omfattende verker om krigen i Norge viet det som skjedde i luften bemerkelsesverdig liten oppmerksomhet, til tross for at flyene på mange måter var det avgjørende element i krigen om Norge. Dem var vi minst forberedt på.

Våre luftmilitære styrker var slett rustet i 1940. En voldsom opprustning etter norske forhold var riktignok vedtatt, men den kom for sent til å bety noe. Selv den gang kunne ikke et effektivt luftforsvar improviseres på kort varsel.

Ikke desto mindre berømmer milorgsjefen Jens Chr. Hauge de norske jagerflyvernes bedrifter. De sinket den tyske landingen og bidrog til at Konge, Storting og Regjering kom i sikkerhet. «Det er på tide at Jageringens innsats i slaget om Fornebu nevnes på linje med Sjøforsvarets innsats ved Oscarsborg og med Hærens forsvar av Stortinget ved Midtskogen», sier han i bokens forord.

Og luftkrigen som pågikk over Norge hadde et betydelig omfang. I perioden 1940-1945 ble norske mål bombet av både tyskere, briter, amerikanere og russere. Langs norskekysten stanset trafikken nesten helt opp etter stadige skipsangrep der avdelinger fra fjerne land som Canada, Australia og New Zealand deltok. Massakrene på de allierte forsyningskonvoiene til Sovjet hadde også sitt utgangspunkt fra norsk område. Mange av disse voldsomme hendelsene og tragediene de førte med seg, er den dag i dag ukjent for de fleste. Hele 10 500 mennesker mistet livet som følge av denne luftkrigen.